

Intervenció de la rectora a l'Acte de Nadal del 2025

18 de desembre del 2025

Companys i companyes de l'equip de govern,
Rectors,
Membres de la comunitat universitària,
Amigues i amics,
Bon dia a tothom,

Permeteu-me que, per no trencar amb els bons costums, comenci la meua intervenció reconeixent el talent i donant les gràcies a l'Aula d'Escena i al Cor de la UPF. Gràcies també a tothom –serveis, equips i persones– que feu possible aquest acte.

Per descomptat, aquestes paraules van dirigides també a l'Elisenda, el Roger i el Xavi, el trio que amb mestratge i bon humor ha guiat aquest acte. Com sabeu, l'acte de Nadal de la UPF és un acte de celebració de la nostra comunitat; i molt especialment d'aquelles persones que, després de molt temps de dedicació i servei, arriben a la jubilació i entren a formar part del club de "feina feta". Moltes gràcies a tots vosaltres i que aprofiteu la nova etapa amb el convenciment d'haver construït una universitat millor. La UPF, i tots i cadascun de nosaltres, tenim un deute amb vosaltres.

Crec que ha estat un encert que l'acte i la videonadala hagin girat al volant de la celebració que és farà el 2026 de Barcelona com a capital mundial de l'arquitectura. Tots sabeu el fort vincle que ha existit sempre entre la nostra universitat, l'arquitectura i l'urbanisme, i que ha fet que la UPF hagi apostat sempre per la transformació no només del sistema universitari, sinó també de la ciutat i de les persones que hi viuen.

En essència, una universitat no deixa de ser una gran obra arquitectònica: construeix coneixement, aixeca pensament crític i ajuda a dissenyar futurs. Aquí, a casa nostra, els plànols no són de pedra ni de formigó, sinó d'idees; i cada estudiant, cada professor, cada recercador i cada treballador contribuïm amb el nostre traç a edificar un projecte comú que mai deixa de reformular-se ni de créixer.

És ben bé com apunta el cartell inaugural d'aquest curs acadèmic: la Universitat és una edificació forta i delicada al mateix temps; una torre plural i colorida d'idees, de coneixements, de llibres, construïda any rere any i de manera col·lectiva.

En un matí com el d'avui, vull centrar la meua intervenció en aquesta connexió màgica entre els llibres, el Nadal, els valors i la Universitat. L'any passat us vaig parlar de la màgia de la recerca i de la recerca de la màgia a través de diferents invents. Avui ho faré mirant d'extreure alguns aprenentatges de diversos llibres nadalencs que, penso, ens ajuden a recordar quina universitat som, quina universitat podem ser, i quina universitat volem ser. És una idea que em va venir al cap fa uns dies a Mèxic, quan visitava la Fira Internacional del Llibre, que en aquesta edició ha tingut Barcelona com a ciutat convidada i que, any rere any, aplega més d'un milió de lectors i lectores curiosos.

Potser alguns de vosaltres sabeu que, sense comptar les autoedicions, cada any es publiquen al món prop de 2,2 milions de llibres. A més, des de la invenció de la impremta, l'any 1440, el nombre de llibres publicats supera amb escreix els 160 milions. D'aquests, només una petita part relaten contes nadalencs. Però molts d'ells formen part de la nostra imaginació i de la nostra memòria col·lectiva, tant per la seva capacitat de capturar valors essencials com per la seva capacitat d'evocar idees, records i imatges que aconseguen sobreviure als ritmes i les rutines que marquen el nostre dia a dia. Si m'ho permeteu, avui em referiré a cinc d'ells.

Segur que el primer és ben conegut per molts de vosaltres. Escrit fa més de 180 anys, "A Christmas Carol", o la Cançó de Nadal, de Charles Dickens, s'ha consolidat com el conte nadalenc per excel·lència. El llibre explica la transformació d'Ebenezer Scrooge, un home tancat en si mateix, avar i incapaç de veure el sofriment aliè, que rep la visita de tres esperits que li mostren el seu passat, el seu present, i el futur que li espera si no canvia. Davant d'aquest mirall incòmode, Scrooge descobreix que la riquesa sense empatia és buida i que la vida només té sentit quan es comparteix.

El conte ens recorda que sempre és possible rectificar, obrir-nos als altres, i posar els recursos i el talent al servei del bé comú. I que la veritable mesura de l'èxit, també en una universitat, es troba en la capacitat de d'escoltar i de ser generosos.

El segon grup de contes ens és més proper. Les rondalles dels Pastorets i molts contes nadalencs catalans expliquen, en el fons, la mateixa història

senzilla: un grup de pastors emprèn un camí compartit, ple de dubtes, errors i moments còmics, però també d'ajuda mútua, fins a arribar plegats a la seva destinació. En aquestes històries, ningú no hi arriba sol: cal escoltar, cooperar, rectificar quan cal i fer lloc a tothom, també als més despistats. El propòsit sempre s'imposa, però no ho fa a la força, sinó gràcies a la perseverança col·lectiva, a l'amistat i a la capacitat de riure'ns de nosaltres mateixos.

Són contes que ens recorden que una comunitat –com la nostra universitat– es construeix així: caminant junts, compartint el talent, essent moltes vegades complementaris, posant l'enginy individual al servei del projecte comú, sostenint qui es queda enrere, i celebrant plegats allò que només és possible quan hi som tots. És a dir, treballant en equip i col·laborant els uns amb els altres.

El tercer exemple em fa especial il·lusió. Es tracta dels contes de Nadal de l'escriptora sueca Selma Lagerlöf, la primera dona que va rebre un Premi Nobel de Literatura, l'any 1909. En contes com "The Holy Night" o en les històries recollides a "A Book for Christmas" tot comença sovint amb personatges durs, orgullosos o indiferents que, en una nit freda d'hivern, es veuen trasbalsats per petits gestos inesperats de bona intenció. A través de miracles discrets, de la natura i de trobades aparentment senzilles, aquests personatges descobreixen que la comprensió transforma la mirada, que la generositat obre espais de llum enmig de la foscor, i que ningú no és massa insignificant per fer un bon paper.

Són relats que ens recorden que la veritable força d'una comunitat –també d'una universitat com la nostra– neix de la capacitat de reconèixer la vulnerabilitat de l'altre, d'oferir-li un lloc a la taula, i de convertir el coneixement i el privilegi en servei, acollida i esperança compartida. Segur que m'ho heu sentit dir en altres ocasions: formar part d'una universitat, ser part de la UPF, és alhora un privilegi i una responsabilitat, i és important que sempre en siguem conscients.

Vaig pel quart grup d'exemples. Als contes nadalencs de tradició russa o eslava, com el mite de Babuixka, tot sovint trobem una figura senzilla, acostumada a la seva rutina, que rep una invitació a posar-se en camí, a sortir de casa i de si mateixa, per anar a trobar un infant o uns visitants misteriosos. Primer dubta, deixa passar l'oportunitat i s'afanya quan ja és massa tard, però acaba convertint la seva vida en un llarg viatge d'ajuda discreta a totes les criatures que es va trobant.

Aquestes històries ens recorden que totes i tots rebem, alguna vegada, una crida a implicar-nos més, a anar més enllà de la comoditat i a sortir de la nostra zona de confort, per transformar l'“això no em toca” en un “què puc fer per tu?”. I que una comunitat universitària es construeix, sobretot, a partir d'aquests gestos petits, però constants, d'implicació i d'acollida cap als altres. L'avenç del coneixement no pot ser sinó un viatge col·lectiu i compartit.

El cinquè llibre al qual vull fer referència ve de terres més llunyanes. En el conte “African Mother Christmas”, l'escriptora sud-africana Gcina Mhlophe reimagina el Nadal des d'una perspectiva africana vibrant i arrelada. En lloc dels Tres Reis d'Orient o el Pare Noel amb trineu i rens, arriba muntada en un elefant majestuós a una vall plena de vida una “Mare Nadal africana”, carregada de regals que celebren la identitat local: collarets de perles brillants, flutes tallades en bambú, figures d'elefants i de cabres en fusta, nines teixides a mà i cistelles plenes de fruits de la terra. Els infants, acabats d'alliberar de l'escola per les vacances, reben aquests regals amb alegria, i descobreixen alhora que el veritable tresor no ve de lluny, sinó de la seva pròpia cultura, natura i comunitat.

El conte convida a valorar el “coneixement situat”: allò que s'aprèn observant la terra, escoltant les històries dels avis, tocant els instruments locals i compartint tasques col·lectives. És una lliçó potent per a la nostra comunitat universitària: l'aprenentatge no acaba amb els títols, sinó que continua al llarg de la vida, arrelat en les nostres tradicions, diversitats i entorns propis, i posat al servei d'un futur compartit i sostenible.

He triat aquests cinc exemples perquè, de manera més o menys explícita, posen en relleu la importància d'alguns valors que impregnen i espero que continuaran impregnant el dia a dia de la nostra universitat: el treball en equip, la generositat, l'empatia o el compromís amb el bé comú. De ben segur que n'hi ha molts més, però també hi haurà més Nadals que ens permetran parlar-ne. I avui, en un context global que sovint ens fa perdre l'optimisme i que no ens posa gens fàcil distingir allò cert d'allò que no ho és, he volgut prioritzar aquests valors.

Arribo al final.

Abans de desitjar-vos un bon Nadal i un magnífic 2026, però, permeteu-me que us convidi a visitar l'exposició dels cartells inaugurals que, al llarg dels nostres 35 anys d'història, han obert cada curs acadèmic. Crec que

expliquen molt bé una de les singularitats de la nostra institució, i la relació especial entre la UPF, l'art i la cultura.

Permeteu-me també que us demani, un any més, que amb les vostres històries i la vostra generositat, continueu eixamplant i millorant aquest llibre col·lectiu, aquest projecte compartit, que és la Universitat Pompeu Fabra.

Ara sí, bones festes i bon any nou 2026!
Moltes gràcies!